

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่น :
กรณีศึกษาเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด**

เยาว์วิทย์ คชานันท์*

อลงกรณ์ อรรคแสง**

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและข้อเสนอแนะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 9,101 คน ซึ่งเป็นข้อมูลทะเบียนราษฎร์อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด และใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างจากประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 383 คน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมแล้วประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายด้านแล้ว พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากพัฒนามีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ดำเนินกร) ตามลำดับ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน / แผนพัฒนาท้องถิ่น / เทศบาลตำบลคำพอง

* นิสิตปริญญาโท, สาขา นโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** อาจารย์ ดร., วิทยาลัยการเมืองการปกครอง, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, อาจารย์ที่ปรึกษา

People's Participation in Making Local Development Plan : A Case of khampha-Ung Sub-district Councils, Pochai District, RoiEt Povince

Yaowaruk Kacharnun^{*}

Alongkorn Arkasang^{**}

Abstract

The objective of this research was to investigate people's participation for making local development plan and support suggestion people's participation for making local development plan of khampha-ung Sub-district councils, Pochai District, Roi Et Province. By collect data from people in khampha-ung sub-district councils, Pochai district, RoiEt province of 9,101 people. Which was the registration information of khampha-ung Sub-district councils, Pochai district, RoiEt province. The questionnaires were used to collect data derived from people sampling in khampha-ung sub-district councils, Pochai district, RoiEt province of 383 people. The statistics used for data analysis were percentage, average, and standard deviation.

The study found that, Overall, the public participation in the preparation of local development plans of the Khampha-ung sub-district councils, Pochai district, Roi Et province were moderate. When comparing the average rate of a side already, it was found that the participation of the beneficiaries of the plan are the highest average score. The second is the participation in decision. The participation in the evaluation and participation in operations (action), respectively.

Keyword: The Participation of the Public / Local Development Plan / Khampha-Ung Sub-District Councils

^{*} M.P.A Student, College of Politics and Governance, Mahasarakham University

^{**} Lecture Dr., College of Politics and Governance, Mahasarakham University, Advisor

บทนำ

ในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2550 (ฉบับที่ 18) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ต่างให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการอย่างโปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูลและการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐในทุกระดับ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกๆ ฝ่าย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 78 (3) บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจ ในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนทั้งโครงการพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น โดยคำนึงถึงประชาชนในจังหวัดนั้น รัฐจึงได้เพิ่มบทบาทอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการบริหารจัดการแทนเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว และทั่วถึง แต่เงื่อนไขที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานกระจายอำนาจดังกล่าวประสบผลสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะเข้ามาร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการภารกิจ และร่วมตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างโปร่งใสและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และอำนาจหน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ฉะนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ รูปธรรมของการกระจายอำนาจรัฐไปสู่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองและพัฒนาท้องถิ่นตนเองตามหลักการกระจายอำนาจซึ่งเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีความเป็นอิสระ และมีความคล่องตัวในการบริหารงานภายในกรอบที่กฎหมายกำหนด ทำให้สามารถแก้ปัญหา อำนวยความสะดวก และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เป็นองค์กร

ส่งเสริมการเรียนรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตยในทางปฏิบัติ แก่ประชาชนในขอบเขตที่กว้างขวาง ทำให้ประชาชนมองเห็นภาพรวมอย่างชัดเจน และมีส่วนร่วมได้ง่าย

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเทศบาลจึงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รู้จักการปกครองตนเองเช่นรู้ว่าท้องถิ่นของตนเองต้องการอะไรมีปัญหาอย่างไรควรจะดำเนินการอย่างไรจึงจะบรรลุถึงความต้องการเหล่านั้นตลอดจนควรแก้ปัญหาต่างๆอย่างไรเป็นต้นถ้าหากประชาชนมีความสนใจและรับผิดชอบต่อท้องถิ่นของตนประสงค์ให้ท้องถิ่นของตนพัฒนาไปอย่างไรไม่หยุดยั้งแล้วประชาชนเองจะเป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตของท้องถิ่นและของตนโดยเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีความตั้งใจดีเข้ามาทำหน้าที่บริหารกิจการต่างๆแทนตนการปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะดำเนินไปได้ด้วยดีเป็นผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเมืองของท้องถิ่นนั้นๆตามมาลักษณะเช่นนี้การปกครองท้องถิ่นชุมชนนั้นๆจะประสบความสำเร็จในทางตรงกันข้าม

เทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเช่นเดียวกัน ซึ่งในขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาที่ผ่านมามีปัญหาและอุปสรรคคือ ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลคำพองไม่ค่อยให้ความร่วมมือ และไม่เล็งเห็นความสำคัญของแผนพัฒนาเทศบาลจากการทำประชาพิจารณ์ในระดับชุมชนต่อการเขียนแผนพัฒนาท้องถิ่นในช่วงที่ผ่านมาผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ใช้เป็นแนวทางการวางแผน กำหนดและเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติงานได้นำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการที่จะดึงประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้มากที่สุด และเพื่อเป็นการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืนต่อไปดังนั้นผู้ศึกษาซึ่งเป็นบุคลากรคนหนึ่งของเทศบาลตำบลคำพองเห็นว่าการจะจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติงานจะเป็นรากฐานในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป แต่การจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ปัจจัยที่สำคัญคือการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาอย่างจริงจังนั้นเองดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ว่าการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลแต่ละครั้งนั้น ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลมากน้อยแค่ไหน

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม หมายถึงการเกี่ยวข้องกับทางจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุ เร้าใจให้กระทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย (วัชรวิ กุลราช. 2546 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Keith. 1972 : 136)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม (วัชรวิ กุลราช. 2546: 13 ; อ้างอิงมาจาก Reeder. 1974 : 15)

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527 : 112) ได้รวบรวมความเห็นของการมีส่วนร่วมของบุคคลต่างๆ ไว้ดังนี้ Hay (2527 : 112) ได้ให้คำนิยามการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางสังคมว่า “เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ ในลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อ กลุ่มคนและระหว่างกลุ่มต่อกลุ่ม ซึ่งเป็นส่วนประกอบของกิจกรรมของกลุ่มนั้นๆ ซึ่งอาจเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้” และได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของ Davis ไว้ว่า หมายถึง การเกี่ยวข้องกับด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกันเป็นกลุ่มด้วย และนอกจากนี้ Davis ยังได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่าการมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคลที่บังเอิญเห็นพ้องต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลของส่วนร่วม
2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ผลักดันให้พู่ผู้การรวบรวมกลุ่มวางแผน และลงมือกระทำร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่ม หรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้ จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำการ

ที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจการนั้น

นिरันตร์ จงวุฒิเวศน์ (2527 : 123) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การให้ความสนใจและตกลงใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมโดยความสมัครใจ เกิดการร่วมกลุ่มกันวางแผนดำเนินงาน และมีการติดตามการดำเนินงาน/ประเมินผลร่วมกัน นอกจากนี้การตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งยังมาจากความเห็นของสมาชิกกลุ่มเป็นสำคัญ สมาชิกทุกคนจะมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ มีการปะทะสังสรรค์ในกิจกรรมนั้นๆตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้น

ธีระพงษ์ แก้วหาวยษ์ (2543 : 149) กล่าวถึง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญเพราะช่วยให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้ประชาชนมีคุณภาพที่ดีขึ้นด้วยเหตุผล 4 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้กลุ่มที่ถูกกีดกันทางด้านเศรษฐกิจสังคมได้มีโอกาสเสนอสิ่งที่ตนเองต้องการต่อผู้จัดทำนโยบายการพัฒนาและมีโอกาสได้รับการพัฒนาระดับฐานะให้สูงขึ้นหลุดพ้นจากการถูกเอารัดเอาเปรียบ

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้รัฐบาลสามารถระดมทรัพยากรในท้องถิ่น เช่นความรู้ทักษะบุคคลและแม้แต่ที่ดินและทุนที่ต้องใช้ในโครงการพัฒนา

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยสนองความต้องการทางจิตวิทยาของประชาชนจากการที่ได้มีอิทธิพลในการตัดสินใจต่อเรื่องที่มีผลกระทบต่อชีวิตและการทำงาน

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้ประชาชนมีพลังการต่อรองกับกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆในสังคม

การจำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วม (ธีระพงษ์ แก้วหาวยษ์. 2543 : 150) การมีส่วนร่วมสามารถจำแนกรูปแบบได้ดังนี้ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการของการตัดสินใจได้แก่การตัดสินใจในการวางแผนการตัดสินใจในการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่างๆที่จะก่อประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยวิธีต่างๆเช่นการช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงานและประสานงานการให้ความช่วยเหลือด้านแรงงานหรือข้อมูลเป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวมประเมินผลงานจากเป้าหมายที่กำหนดไว้ความเห็นความชอบและความคาดหวังที่บุคคลหรือชุมชนได้มีส่วนในการตัดสินใจและมีอำนาจควบคุมสิ่งต่างๆที่มีผลกระทบต่อชีวิตของเขาได้โดย

ระดับของการมีส่วนร่วมอาจจะมีมากน้อยต่างกันไปทั้งที่มีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมซึ่งหากสามารถทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้นั้นจะมีผลต่อความยั่งยืนในการดำเนินงานและยังเป็นการพัฒนาตัวประชาชนได้อีกด้วยเพราะการมีส่วนร่วมเป็นการใช้ศักยภาพของมนุษย์ให้เกิดประโยชน์ได้เต็มที่

จารุวรรณ ชาวศรีทอง และนรินยา สุภาพพุด (2546 : 40) (อ้างอิงมาจาก John M. Cohen and Norman T Uphoff .1980 324 : 328) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอนได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไร และทำด้วยวิธีการอย่างไร
- 2) มีส่วนในการดำเนินโครงการ ตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรสนับสนุนโครงการ และการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ
- 3) มีส่วนในการแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดจากโครงการพัฒนา
- 4) มีส่วนในการประเมินผลโครงการโดยสรุปเป็นขั้นตอนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ((Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้นประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำคือการกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(Implementation)ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใดเช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม ผลประโยชน์ของโครงการนี้ รวมทั้ง ผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นผลประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วม ในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) ความคาดหวัง (expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้ เพื่อช่วยให้เข้าใจระดับขั้นของการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff ได้ง่ายขึ้น

วารสารการเมืองการปกครอง

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 กันยายน 2558 – กุมภาพันธ์ 2559 การบริหารการจัดการ-การบริหารทรัพยากรมนุษย์-นโยบาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 9,101 คน (ข้อมูลทะเบียนราษฎรอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด. 2557 : 39) เป็นประชากรในการศึกษา

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้ศึกษาได้มาจากกลุ่มตัวอย่างจากครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในปี พ.ศ. 2554 หาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane อ่างในยุทธพงษ์ กัณวรรณ. (2543: 100) และใช้วิธีการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) จำนวน 383 คน

3. การสัมภาษณ์ (Interview) สัมภาษณ์จากผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ใหญ่นบ้าน จำนวน 13 หมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยโครงสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนและในส่วนที่ 4 เป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มี 4 ด้าน จำนวน 27 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

ส่วนที่ 4 การสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นโดยประยุกต์มาจากแบบสอบถามของผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นผู้นำของหมู่บ้าน จำนวน 13 คน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษารูปแบบวิธีการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็น

โครงสร้างแบบสัมภาษณ์แบบหั่งลึก (in-depth interview) ในการวิจัยมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (open-ended questions) ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้ศึกษานำหนังสือจากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลคำพอง และผู้ใหญ่บ้านทั้ง 13 หมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. ผู้ศึกษาใช้ระเบียบวิธีศึกษาเชิงปริมาณ โดยแจกแบบสอบถามกับประชาชนจำนวน 383 คน โดยผู้ศึกษาคำแนะนำการแจกแบบสอบถามเอง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำการศึกษา และความเป็นอิสระในการให้ข้อมูลรายละเอียดของแบบสอบถาม ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความเข้าใจตรงกันและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องครบถ้วน และกำหนดเก็บแบบสอบถามคืนภายใน 30 วัน

3. สำหรับแนวทางประการสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) นั้น ทางผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางประการสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการขอความร่วมมือจากผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้นำของแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 13 คน เพื่อขอสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ อย่างไรก็ตามในกระบวนการสัมภาษณ์เจาะลึกนั้นทางผู้วิจัยได้ดำเนินการบันทึกข้อมูลโดยวิธีการจดบันทึกข้อมูลและการบันทึกเสียงของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย หรือผู้ให้สัมภาษณ์โดยการขออนุญาตจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์ก่อนทำการบันทึกเสียงหากได้รับอนุญาตเพื่อนำมาใช้ในกระบวนการตรวจสอบ และตรวจทานความถูกต้องย้อนกลับในภายหลังได้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

วารสารการเมืองการปกครอง

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 กันยายน 2558 – กุมภาพันธ์ 2559 การบริหารการจัดการ-การบริหารทรัพยากรมนุษย์-นโยบาย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 ความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

คุณลักษณะ	จำนวน (n=383)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	168	43.86
หญิง	215	56.14
รวม	383	100
2. อายุ		
18-30 ปี	42	10.97
31-40 ปี	138	36.03
41-50 ปี	149	38.90
50 ปีขึ้นไป	54	14.10
รวม	383	100
3. การศึกษา		
ประถมศึกษา	81	21.15
มัธยมศึกษา/ปวช.	119	31.07
อนุปริญญา/ปวส./ปวท.	98	25.59
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป	85	22.19
รวม	383	100
4. อาชีพ		
เกษตรกรกรรม	136	35.51
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	95	24.81
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	84	21.93
รับจ้างทั่วไป	68	17.75
รวม	342	100

จากตาราง 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีเพศหญิง (ร้อยละ 56.14) มากกว่าเพศชายจำนวน (ร้อยละ 43.86) และมีอายุ ระหว่าง 41-50 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 38.90) รองลงมา มีอายุระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 36.03) และส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา(ร้อยละ 31.07)รองลงมาสำเร็จการศึกษาในระดับอนุปริญญา (ร้อยละ 25.59) และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม (ร้อยละ 35.51)รองลงมาประกอบอาชีพค้าขายและธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 24.81)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดโดยจำแนกตามรายด้านและรายข้อ ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเห็นของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การเข้าร่วมประชุม เพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่นเป็นประจำ	3.30	1.39	ปานกลาง
2. การร่วมคิดและตัดสินใจกำหนดแนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ	3.03	1.03	ปานกลาง
3. การเข้าร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการริเริ่ม กำหนด เสนอโครงการ และแผนงานต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3.24	1.04	ปานกลาง
4. การเข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.04	1.10	ปานกลาง
5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเคยสอบถามความต้องการจากประชาชนเพื่อนำไปประกอบในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประจำ	3.06	1.12	ปานกลาง
6. ความต้องการของท่านหรือชุมชนได้รับการบรรจุในโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2.90	1.19	ปานกลาง
7. การมีส่วนร่วมตัดสินใจในแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	2.94	1.23	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.08	1.01	ปานกลาง

จากตาราง 2 พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า 3 อันดับแรกที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากที่สุดคือ เรื่องการเข้าร่วมประชุม เพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น รองลงมาคือการเข้าร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการริเริ่มกำหนด เสนอโครงการ และแผนงานต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และอันดับที่สาม คือการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอบถามความต้องการจากประชาชนเพื่อนำไปประกอบในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประจำ และเรื่องที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อยที่สุดคือ เรื่องการบรรจุความต้องการของประชาชนหรือชุมชนไว้ในโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเห็นของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ดำเนินการ) ตามแผนพัฒนาท้องถิ่น

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การได้เข้าร่วมหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	2.90	1.27	ปานกลาง
2. การได้เข้ามีส่วนร่วมในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ของโครงการเป็นประจำ	3.01	1.21	ปานกลาง
3. การได้เข้ามีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมาโครงการหรือกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำ	3.01	1.29	ปานกลาง
4. การได้เข้าร่วมสนับสนุนทรัพยากรส่วนตัวให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อนำไปพัฒนาท้องถิ่น เช่น บริจาคเงินช่วยเหลือสาธารณกุศล	3.04	1.32	ปานกลาง
5. การได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ	2.98	1.29	ปานกลาง
6. การได้เข้าร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประจำ	3.14	1.33	ปานกลาง

7. การมีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์ร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เป็นประจำ	3.07	1.35	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.02	1.29	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ดำเนินการ) แผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง และ เมื่อพิจารณาในรายชื่อพบว่า 3 อันดับแรกที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ดำเนินการ) มากที่สุดคือ เรื่องการได้เข้าร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประจำ รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์ร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เป็นประจำและอันดับสามคือการได้เข้าร่วมสนับสนุนทรัพยากรส่วนตัวให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เพื่อนำไปพัฒนาท้องถิ่น เช่นบริจาคเงินช่วยเหลือสาธารณกุศล และเรื่องที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ดำเนินการ) น้อยที่สุด คือเรื่องการได้เข้าร่วมหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเห็นของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้จัดทำแผนงานโครงการที่มีลักษณะเป็นวัตถุประสงค์ของ เช่น เครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการประกอบอาชีพของกลุ่มแม่บ้านเพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนในท้องถิ่น	3.31	1.32	ปานกลาง
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำแผนงานโครงการ ที่เกี่ยวกับงานด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ให้กับประชาชนในท้องถิ่นเพื่อบริการประชาชน	3.05	1.30	ปานกลาง
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้จ่ายค่าตอบแทนหรือมอบของรางวัลให้แก่ประชาชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	3.22	1.26	ปานกลาง
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้จัดทำแผนงานโครงการที่เกี่ยวกับงานด้านการศึกษา ศาสนา กีฬาให้กับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการประชาชนอย่างเหมาะสม	3.25	1.29	ปานกลาง

วารสารการเมืองการปกครอง

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 กันยายน 2558 – กุมภาพันธ์ 2559 การบริหารการจัดการ-การบริหารทรัพยากรมนุษย์-นโยบาย

5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้จัดทำแผนงานโครงการที่เกี่ยวกับงานด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างเหมาะสม เช่น สนับสนุนด้านผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ติดเชื่อให้ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน	3.22	1.24	ปานกลาง
6. ท่านได้รับบริการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยความสะดวก รวดเร็ว ตามระบบขององค์กร	3.12	1.33	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.20	1.29	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง และ เมื่อพิจารณาในรายชื่อพบว่า 3 อันดับแรกที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มากที่สุดคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้จัดทำแผนงาน โครงการที่มีลักษณะเป็นวัตถุประสงค์ของ เช่น เครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการประกอบอาชีพของกลุ่มแม่บ้านเพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนในท้องถิ่น รองลงมาคือเรื่อง ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้จัดทำแผนงานโครงการที่เกี่ยวกับงานด้านการศึกษา ศาสนา กีฬา ให้กับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการประชาชนอย่างเหมาะสมอันดับสามคือเรื่อง ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้จัดทำแผนงานโครงการที่เกี่ยวกับงานด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างเหมาะสม เช่น สนับสนุนด้านผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ติดเชื่อให้ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน และเรื่อง ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้จ่ายค่าตอบแทนหรือมอบของรางวัลให้แก่ประชาชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ส่วนเรื่อง ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อยที่สุดคือเรื่องการจัดทำแผนงานโครงการ ที่เกี่ยวกับงานด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ให้กับประชาชนในท้องถิ่นเพื่อบริการประชาชน

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเห็นของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างเหมาะสม	3.23	1.26	ปานกลาง
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้มีการแต่งตั้งประชาชนเข้าเป็นกรรมการประเมินผลแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนา	3.13	1.25	ปานกลาง

3.การมีส่วนร่วมในการควบคุมการใช้งบประมาณพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม	3.13	1.29	ปานกลาง
4.การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	3.11	1.31	ปานกลาง
5.การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดทำบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	3.04	1.31	ปานกลาง
6.โครงการต่าง ๆ ในแผนพัฒนา ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลแผนพัฒนาว่าสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนหรือไม่	2.86	1.28	ปานกลาง
7.การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ หลังจากได้จัดทำแผนพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	3.01	1.34	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.08	1.30	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง และ เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า 3 อันดับแรกที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มากที่สุดคือเรื่องการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างเหมาะสมรองลงมาคือเรื่องการแต่งตั้งประชาชนเข้าเป็นกรรมการประเมินผลแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในการควบคุมการใช้งบประมาณพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน อันดับสามคือเรื่องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่และเรื่องที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อยที่สุดคือเรื่องมีส่วนร่วมในการประเมินผลแผนพัฒนาว่าสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนหรือไม่

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดในภาพรวมทุกด้าน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.08	1.01	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(ดำเนินการ)	3.02	1.29	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.20	1.29	ปานกลาง

วารสารการเมืองการปกครอง

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 กันยายน 2558 – กุมภาพันธ์ 2559 การบริหารการจัดการ-การบริหารทรัพยากรมนุษย์-นโยบาย

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.08	1.30	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.10	1.23	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายด้านแล้ว พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากแผนพัฒนามีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ดำเนินการ) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการสรุปประเด็น นำมาแจกแจงความถี่ในแต่ละประเด็น

ตาราง 7 สรุปข้อเสนอแนะเป็นรายด้าน

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	
1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นให้ครบทุกกลุ่ม	23
1.2 ในการนัดประชุมประชาชนในชุมชน เพื่อร่วมกันคิดและตัดสินใจในประเด็นต่างๆของแผนพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นควรมีการประชาสัมพันธ์ประเด็นที่จะประชุมในประชาชนทราบล่วงหน้า	20
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(ดำเนินการ)	
2.1 ควรจัดให้ประชาชนมีการเข้าร่วมในการปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น	31
2.2 ควรส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล	22
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	
3.1 ควรจัดให้ประชาชนมีการเข้าร่วมในการจัดทำแผนหรือโครงการที่เกี่ยวกับงานด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ให้มากขึ้น	19

3.2	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปรับปรุงการให้บริการให้มีความสะดวกและรวดเร็ว	12
4.	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	
4.1	ควรจัดให้ประชาชนมีการเข้าร่วมในการตรวจสอบการจัดทำบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	24
4.2	ควรจัดให้ประชาชนมีการเข้าร่วมในการประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	22

จากตาราง 7 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(ดำเนินการ)ในหัวข้อ 2.1 ควรจัดให้ประชาชนมีการเข้าร่วมในการปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้นมีความถี่มากที่สุด เท่ากับ 31 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในหัวข้อ 4.1 ควรจัดให้ประชาชนมีการเข้าร่วมในการตรวจสอบการจัดทำบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความถี่เท่ากับ 24 ส่วนด้านที่มีความถี่น้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในหัวข้อ 3.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปรับปรุงการให้บริการให้มีความสะดวกและรวดเร็ว โดยมีความถี่ เท่ากับ 12

สรุปผล

จากการศึกษาค้นคว้า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีเพศหญิง (ร้อยละ 56.14) มากกว่าเพศชายจำนวน (ร้อยละ 43.86) และมีอายุ ระหว่าง 41-50 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 38.90) รองลงมาคืออายุระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 36.03) และส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. (ร้อยละ 31.07) รองลงมาสำเร็จการศึกษาในระดับอนุปริญญา (ร้อยละ 25.59) และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม (ร้อยละ 35.51) รองลงมาประกอบอาชีพค้าขายและธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 24.81)

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า

2.1 พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในรายชื่อพบว่า 3 อันดับแรกที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากที่สุดคือ เรื่องการเข้าร่วมประชุม เพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น รองลงมาคือ

การเข้าร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการริเริ่มกำหนด เสนอโครงการ และแผนงานต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และอันดับที่สาม คือการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอบถามความต้องการจากประชาชนเพื่อนำไปประกอบในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประจำ และเรื่องที่ประชาชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อยที่สุดคือ เรื่องการบรรจุความต้องการของประชาชนหรือชุมชนไว้ในโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ดำเนินการ) แผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง และ เมื่อพิจารณาในรายชื่อพบว่า 3 อันดับแรกที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ดำเนินการ) มากที่สุด คือ เรื่องการได้เข้าร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประจำ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์วางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เป็นประจำ และอันดับสามคือการได้เข้าร่วมสนับสนุนทรัพยากรส่วนตัวให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อนำไปพัฒนาท้องถิ่น เช่นบริจาคเงินช่วยเหลือสาธารณกุศล และเรื่องที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ดำเนินการ) น้อยที่สุด คือเรื่องการได้เข้ามาร่วมหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.3 ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง และ เมื่อพิจารณาในรายชื่อพบว่า 3 อันดับแรกที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มากที่สุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้จัดทำแผนงาน โครงการที่มีลักษณะเป็นวัตถุประสงค์ของ เช่น เครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการประกอบอาชีพของกลุ่มแม่บ้านเพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนในท้องถิ่นรองลงมาคือเรื่องที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้จัดทำแผนงานโครงการที่เกี่ยวกับงานด้านการศึกษา ศาสนา กีฬาให้กับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการประชาชนอย่างเหมาะสมอันดับสามคือเรื่องที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้จัดทำแผนงานด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างเหมาะสม เช่น โครงการที่เกี่ยวกับงานสนับสนุนด้านผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ติดเชื้อให้ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน และเรื่องที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้จ่ายค่าตอบแทนหรือมอบของรางวัลให้แก่ประชาชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ส่วนเรื่องที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อยที่สุดคือเรื่องการจัดทำแผนงานโครงการ ที่เกี่ยวกับงานด้านสาธารณสุขโลก เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ให้กับประชาชนในท้องถิ่นเพื่อบริการประชาชน

2.4 ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง และ เมื่อพิจารณาในรายชื่อพบว่า 3 อันดับแรกที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มากที่สุด

คือเรื่องการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างเหมาะสมรองลงมาคือเรื่องการแต่งตั้งประชาชนเข้าเป็นกรรมการประเมินผลแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในการควบคุมการใช้งบประมาณพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน อันดับสามคือเรื่องการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่และเรื่องที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อยที่สุดคือเรื่องมีส่วนร่วมในการประเมินผลแผนพัฒนาว่าสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนหรือไม่

ในภาพรวมแล้วประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคำพูน อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายด้านแล้ว พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากพัฒนามีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(ดำเนินการ) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรจัดให้มีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นให้ครบทุกกลุ่มและในการนัดประชุมประชาชนในชุมชน เพื่อร่วมกันคิดและตัดสินใจในประเด็นต่างๆของแผนพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นควรมีการประชาสัมพันธ์ประเด็นที่จะประชุมในประชาชนทราบล่วงหน้า

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ดำเนินการ) แผนพัฒนาท้องถิ่น ควรจัดให้ประชาชนมีการเข้าร่วมในการปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น และควรส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรจัดให้ประชาชนมีการเข้าร่วมในการจัดทำแผนหรือโครงการที่เกี่ยวกับงานด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ให้มากขึ้น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปรับปรุงการให้บริการให้มีความสะดวกและรวดเร็ว

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นควรจัดให้ประชาชนมี

การเข้าร่วมในการตรวจสอบการจัดทำบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจัดให้ประชาชนมีการเข้าร่วมในการประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลในเขตพื้นที่อื่นๆ ที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาของแต่ละพื้นที่

2.2 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นให้ครบทุกกลุ่ม

3.2 ในการนัดประชุมประชาชนในชุมชน เพื่อร่วมกันคิดและตัดสินใจในประเด็นต่างๆของแผนพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นควรมีการประชาสัมพันธ์ประเด็นที่จะประชุมในประชาชนทราบล่วงหน้า

3.3 ควรจัดให้ประชาชนมีการเข้าร่วมในการปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น

3.4 ควรส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.5 ควรจัดให้ประชาชนมีการเข้าร่วมในการจัดทำแผนหรือโครงการที่เกี่ยวกับงานด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ให้มากขึ้น

3.6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปรับปรุงการให้บริการให้มีความสะดวกและรวดเร็ว

3.7 ควรจัดให้ประชาชนมีการเข้าร่วมในการตรวจสอบการจัดทำบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.8 ควรจัดให้ประชาชนมีการเข้าร่วมในการประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2546). การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสาศึกษาคินแดน.
- เกศินี พรหมตัน. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลตำบลแม่ใจ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนิการ พันล้อม. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลแม่แจ่มอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัฐรจา ตันนารัตน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัยอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. การค้นคว้าแบบอิสระ ปร.ม. มหาสารคาม: กรุงเทพฯ.
- ธีระพงษ์ แก้วหาญ. (2543). การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ NGOs และองค์กรประชาชน. คลังนานาวิทยา : ขอนแก่น.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2547). การปกครองท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. วิทยุชน ; กรุงเทพฯ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- บุญเสริม ศรีทา. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดแพร่. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ปกรณ ปรียากร. (2542). กระทั่งมหาดไทย: ลักษณะเด่นและข้อจำกัดของหน่วยงานระดับกระทรวงในการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- ปนัดดา บรรณ. (2548). การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล 5 ปี โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ (พ.ศ. 2545 – 2549). การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วารสารการเมืองการปกครอง

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 กันยายน 2558 – กุมภาพันธ์ 2559 การบริหารการจัดการ-การบริหารทรัพยากรมนุษย์-นโยบาย

ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ :

สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประทาน คงฤทธิศึกษาการ. (2525). การมีส่วนร่วมในงานสังคมสงเคราะห์ชุมชน. วิทยานิพนธ์

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ยุทธพงษ์ กัณวรรณ. (2543). พื้นฐานการวิจัย. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.